

Slimību profilakses un
kontroles centrs

PUBLISKAIS PĀRSKATS

2019

Rīga, 2020

PRIEKŠVārds

Slimību profilakses un kontroles centra
direktore **Iveta Gavare**

Slimību profilakses un kontroles centrs (SPKC) 2019. gadā turpināja ārstniecības iestāžu sniegto pakalpojumu kvalitātes un efektivitātes novērtēšanas indikatoru izstrādi, kā arī tika aprēķināti stacionārajās ārstniecības iestādēs sniegto pakalpojumu kvalitātes un efektivitātes novērtēšanas indikatori. Sadarbībā ar speciālistu profesionālām asociācijām (piemēram, kardiologiem, ķirurgiem u.c.), ārstniecības iestāžu un VM pārstāvjiem tika organizēti darba semināri, lai diskutētu par indikatoru rezultātiem un to interpretāciju. Tika turpināta arī veselības aprūpes sistēmas veikuma novērtēšanas ietvara ieviešana, precizēti un aprēķināti indikatori kvalitātes dažādu aspektu – struktūras t.sk. pieejamo resursu, procesa un iznākuma novērtēšanai. SPKC mājaslapā publicēts sagatavotais rādītāju vērtējums reģionu griezumā.

Tika izstrādāti kritēriji labās prakses vērtēšanai, kā arī apzināti un izplatīti labās prakses piemēri Latvijas ārstniecības iestādēs. Izveidota arī Labās prakses piemēru iesniegšanas anketa, kurā ietverti vērtēšanas kritēriji, kas atvieglo izvērtēšanu. Labās prakses piemēru publicēšanai SPKC mājaslapā tika izveidota īpaša sadaļa, kur pieejama gan aktuālā informācija, gan iesniegšanas anketa. 2019. gadā SPKC mājaslapā publicēti 13 labās prakses piemēri – 7 drošai ķirurģijas un 5 klīnisko procesu vadīšanai.

Ievērojams darba apjoms 2019. gadā bija arī epidemiologi, kuri saņēma gandrīz divreiz lielāku ziņojumu skaitu par grupveida saslimšanas gadījumiem, salīdzinot ar iepriekšējo gadu. Īpaši darba apjoms pieauga gada otrajā pusē, kad tika atklātas saslimšanas gadījumi ar *E.coli* un *salmonellu*. Šajā laikā par saslimstību ziņoja ne vien ārstniecības personas, bet arī izglītības iestāžu darbinieki un vecāki. Gada nogalē Latvijā tika konstatēts saslimšanas gadījums ar trakumsērgu, kurā saslimstības cēloņa noteikšanā tika iesaistīti citu valstu epidemiologi.

Saistībā ar mainīgo epidemioloģisko situāciju Latvijā, tika sniegts ievērojams skaits interviju medijiem, lai izglītotu gan izglītības iestādes, gan bērnu vecākus, gan vērstu sabiedrības uzmanību uz vienkāršu, taču nereti piemirstu profilakses pasākumu – roku mazgāšanu!

Līdzīgi kā iepriekšējos gados, arī pārskata gadā, SPKC veica gripas monitoringu, kurā ievērojamu ieguldījumu sniedza ārstniecības iestādes un ģimenes ārsti. Pagājušajā gripas sezonā ievērojami pieauga vakcinācija pret gripu, bet vakcinācijas aptveres datus atspoguļojas jūtams sabiedrības intereses pieaugums par pretgripas vakcināciju.

Daudz darba paveikts, sadarbojoties gan ar pašvaldībām, gan ar skolām, jo SPKC sadarbībā ar PVO uztur, veido un paplašina Veselīgo pašvaldību tīklu un Veselīgo skolu tīklu. Nolūkā veicināt Latvijas iedzīvotāju informētību par dzīves kvalitātes uzlabošanu, kaitīgo ieradumu izskaušanu, veselīgā uztura nozīmi un fiziski aktīvā dzīvesveida veicināšanu SKPC kā ikkatru gadu turpināja arī veselības veicināšanas pasākumu koordinēšanu.

SAĪSINĀJUMI

AIDS	Iegūtais imūndeficīta sindroms - imūndeficīta vīrusu (HIV) pēdējā, dzīvību apdraudošā pakāpe (no angļu val.: <i>Acquired immunodeficiency syndrome</i>)
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
ES	Eiropas Savienība
ESF	Eiropas Sociālais fonds
HIV	Cilvēka imūndeficīta vīruss (no angļu val.: <i>Human immunodeficiency virus</i>)
NMPD	Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests
NVD	Nacionālais veselības dienests
PB	Pasaules Banka
PKUS	Paula Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca
PVO	Pasaules Veselības organizācija
RAKUS	Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca
SPKC	Slimību profilakses un kontroles centrs
VM	Veselības ministrija

Slimību profilakses un kontroles centrs

© Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā obligāta atsauce uz Slimību profilakses un kontroles centru kā datu avotu. Publikācijā iekļautie dati turpmākajās publikācijās var tikt precizēti.

Slimību profilakses un kontroles centra 2019. gada publiskais pārskats izstrādāts saskaņā ar Ministru kabineta 2010. gada 5. maija noteikumiem Nr. 413 "Noteikumi par gada publiskajiem pārskatiem"

SATURS

Priekšvārds	2
Saīsinājumi	4
1. PAMATINFORMĀCIJA	6
1.1. Slimību profilakses un kontroles centra juridiskais statuss	6
1.2. Slimību profilakses un kontroles centra funkcijas	6
1.3. Slimību profilakses un kontroles centra uzdevumi	6
2. SPKC BUDŽETA FINANSĒJUMS UN TĀ IZLIETOJUMS	9
2.1. Slimību profilakses un kontroles centra kopējais finansējums un tā izlietojums	9
2.2. Valsts budžeta programmu finansējums un tā izlietojums	10
3. SPKC KREDITORU SAISTĪBAS	14
4. PERSONĀLS	15
5. SPKC DARBĪBAS REZULTĀTI	18
5.1. Sabiedrības veselības monitorings, neinfekcijas slimību uzraudzība un sabiedrības veselību ietekmējošo faktoru izvērtēšana	18
5.2. Sabiedrības veselības un veselības aprūpes statistiskās informācijas iegūšana, apkopošana, apstrāde un analīze	18
5.3. Metodiskā atbalsta sniegšana ārstniecības iestādēm ārstniecības kvalitātes un pacientu drošības jautājumos	20
5.4. Veselības veicināšanas pasākumu īstenošanas koordinēšana valsts un reģionālajā līmenī 2018. gadā	21
5.5. Epidemioloģiskās drošības pasākumu nodrošināšana valstī, t.sk. pretepidēmijas pasākumu veikšana infekcijas slimību perēkļos, infekcijas slimību epidemioloģisko uzraudzība un imunizācijas plāna koordinācija	23
6. SPKC EIROPAS SOCIĀLĀ FONDA 9.2.4.2. PASĀKUMA PROJEKTS	26
7. SPKC STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA	28
8. SPKC KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU	30
9. SPKC PLĀNOTIE PASĀKUMI 2020. GADĀ	31

PAMATINFORMĀCIJA

1.1. Slimību profilakses un kontroles centra juridiskais statuss

SPKC ir veselības ministra pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas tika izveidota 2012.gada 1.aprīlī saskaņā ar Ministru kabineta 2012.gada 21.februāra rīkojumu Nr. 101 "Par Slimību profilakses un kontroles centra izveidošanu un VM un Zemkopības ministrijas padotībā esošo valsts pārvaldes iestāžu reorganizāciju".

SPKC darbības mērķis ir īstenot valstī sabiedrības veselības politiku epidemioloģiskās drošības un slimību profilakses apakšjomās, kā arī nodrošināt veselības veicināšanas politikas īstenošanu un koordināciju.

SPKC darbību nosaka 2012.gada 3.aprīļa Ministru kabineta noteikumi Nr. 241 "Slimību profilakses un kontroles centra nolikums".

SPKC juridiskā adrese – Dunties iela 22, K-5, Rīga, LV-1005, Latvija; nodokļu maksātāja reģistrācijas Nr. 90009756700.

SPKC darbinieki strādā reģionālajās struktūrvienībās Rīgā, Daugavpilī, Rēzeknē, Valmierā, Gulbenē, Jelgavā, Jēkabpilī, Liepājā un Ventspilī.

1.2. Slimību profilakses un kontroles centra funkcijas

- Izstrādāt uz zinātniskiem pierādījumiem balstītus un labākajai starptautiskajai praksei atbilstošus priekšlikumus veselības aprūpes un sabiedrības veselības politikas veidošanai un sniegt priekšlikumus par šīs politikas prioritātēm;
- veikt neinfekcijas slimību uzraudzību, kā arī izvērtēt faktorus, kuri var ietekmēt iedzīvotāju veselību;
- veikt infekcijas slimību epidemioloģisko uzraudzību, monitoringu un izlūkošanu;
- organizēt infekcijas slimību profilakses un izplatības ierobežošanas pasākumus, tai skaitā pasākumus iedzīvotāju grupās, kas pakļautas paaugstinātam infekciju riskam vai piederīgas īpašām riska grupām;
- koordinēt un pārraudzīt politikas plānošanas dokumentu izpildi epidemioloģiskās drošības apakšjomā;
- iegūt, apkopot, apstrādāt un analizēt sabiedrības veselības un veselības aprūpes statistikas informāciju;
- veikt sabiedrības veselības monitoringu;
- nodrošināt metodisko atbalstu ārstniecības iestādēm ārstniecības kvalitātes un pacientu drošības jautājumos.
- sagatavot izstrādājamo klīnisko vadlīniju sarakstu, izvērtēt klīniskās vadlīnijas un nodrošināt to ieviešanas metodisko vadību.

1.3. Slimību profilakses un kontroles centra uzdevumi

- Izstrādāt slimību profilakses un veselības veicināšanas programmas un veikt to īstenošanas metodisko vadību:
  - valsts un reģionālā līmenī koordinēt veselības veicināšanas pasākumu īstenošanu;
  - informēt sabiedrības grupas jautājumos, kas ietekmē veselību un dzīvesveidu.
- nodrošināt infekcijas slimību gadījumu un uzliesmojumu epidemioloģisko izmeklēšanu un pretepidēmijas pasākumu organizēšanu infekcijas slimību perēkļos, veikt epidemioloģisko datu

analīzi, riska novērtēšanu, piedalīties ārkārtas situāciju pārvaldīšanā un epidēmijas (pandēmijas) draudu novēršanā;

- plānot iedzīvotāju vakcināciju, apkopot vakcinācijas iestāžu vakcīnu pasūtījumus un pasūtīt vakcīnas no zāļu lieltirgotavām, nodrošināt vakcinācijas monitoringu, statistisko datu apkopošanu un analīzi, veikt vakcinācijas komplikāciju gadījumu monitoringu un epidemioloģisko izmeklēšanu;
- sagatavot informāciju, izstrādāt metodiskos ieteikumus un sniegt metodisko atbalstu valsts un pašvaldību institūcijām, ārstniecības iestādēm, nevalstiskajām organizācijām, citām juridiskām un fiziskām personām jautājumos, kas saistīti ar epidemioloģisko drošību, slimību profilaksi un veselības veicināšanu;
- iegūt, apkopot, apstrādāt, analizēt, publicēt un izplatīt iekšzemes un ārvalstu datu lietotājiem nepieciešamo valsts statistisko informāciju (kopsavilkumu) par veselības aprūpes pakalpojumiem, iedzīvotāju veselības stāvokli, infekcijas slimībām, veselības riska faktoriem, sabiedrības veselības problēmām, atkarības slimībām un garīgo veselību;
- plānot, metodiski vadīt, organizēt, koordinēt un veikt pētījumus sabiedrības veselības jomā;
- veidot un attīstīt nacionālo informācijas un monitoringa sistēmu attiecībā uz infekcijas slimībām un koordinēt minētās sistēmas darbību;
- atbilstoši kompetencei sadarboties ar valsts un pašvaldību institūcijām, nevalstiskajām organizācijām, privātpersonām, starptautiskajām institūcijām un organizācijām, nodrošinot informācijas un pieredzes apmaiņu, apmācību un kopīgu projektu īstenošanu, pārstāvēt valsts intereses starptautiskajās organizācijās, ES institūcijās un starptautiskajos pasākumos;
- piedalīties normatīvo aktu un attīstības plānošanas dokumentu projektu sagatavošanā un izvērtēšanā;
- organizēt HIV profilakses punktu darba nodrošinājumam nepieciešamo zāļu un medicīnisko ierīču plānošanu, iepirkšanu, uzglabāšanu, uzskaiti un sadali;
- veidot, uzturēt un papildināt šādas SPKC pārziņā esošās valsts informācijas sistēmas un datubāzes:
  - Valsts infekcijas slimību uzraudzības un monitoringa sistēmu (VISUMS);
  - HIV/AIDS gadījumu valsts reģistru;
  - iedzīvotāju genoma valsts reģistru;
  - jaundzimušo reģistru;
  - ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistru;
  - veselības aprūpes nozares valsts statistisko pārskatu datubāzi;
  - Latvijas iedzīvotāju nāves cēloņu datubāzi;
  - stacionāro gultu fonda izmantošanas datubāzi;
  - sabiedrības veselības monitoringa un ziņošanas sistēmu;
  - datu prezentācijas sistēmu.
- nodrošināt CSP, PVO, Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centru, ES Statistikas biroju EUROSTAT un citas Latvijas un starptautiskās institūcijas ar SPKC rīcībā esošo informāciju;
- nodrošināt ES Infekcijas slimību agrīnās brīdināšanas un reaģēšanas sistēmas (EWRS) darbības uzturēšanu un koordinēšanu;
- nodrošināt PVO un ECDC fokālo punktu, kā arī Eiropas epidemioloģiskās uzraudzības sistēmas (TESSy) koordinators pienākumu izpildi;
- nodrošināt valsts specializētā centra funkciju dalībai Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centra uzturētājā Eiropas Informācijas tīklā par narkotikām un narkomāniju (Reitox) atbilstoši

Eiropas Parlamenta un Padomes 2006.gada 12.decembra Regulai (EK) Nr. 1920/2006 par Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centru un atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2017. gada 15. novembra Regulai (ES) 2017/2101, ar ko groza Regulu (EK) Nr. 1920/2006 attiecībā uz informācijas apmaiņu, agrīnās brīdināšanas sistēmu un riska novērtēšanu saistībā ar jaunām psihoaktīvām vielām (turpmāk – regula 2017/2101);

- nodrošināt informācijas apmaiņu starp Eiropas Informācijas tīkla par narkotikām un narkomāniju (Reitox) valsts specializēto centru, Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centru un Eiropolu par jaunām psihoaktīvām vielām, to atklāšanu un identificēšanu, lietošanu un lietošanas paradumiem, šo vielu izgatavošanu, ieguvī, izplatīšanu un izplatīšanas metodēm, nelikumīgu tirdzniecību un komerciālo, medicīnisko un zinātnisko pielietojumu, kā arī iespējamiem un apzinātajiem riskiem atbilstoši regulai 2017/2101;
- izstrādāt un ārstniecības iestādēm izplatīt metodiskos ieteikumus ārstniecības kvalitātes un pacientu drošības paaugstināšanai;
- sniegt metodisku atbalstu, ārstniecības iestādēm analizējot ar pacientu drošību saistītus neparedzētus gadījumus;
- uzkrāt datus par veselības aprūpes rezultatīvajiem rādītājiem un indikatoriem un veikt to analīzi.

2. SPKC BUDŽETA FINANSĒJUMS UN TĀ IZLIETOJUMS

2.1. Slimību profilakses un kontroles centra kopējais finansējums un tā izlietojums

SPKC 2019. gada kopējais finansējums (valsts budžeta līdzekļu dotācija, ārvalstu finanšu palīdzība, kā arī ieņēmumi no maksas pakalpojumiem) un finansējuma izlietojums atspoguļots tabulā Nr. 1.

Tabula Nr. 1

Nr.p.k.	Finanšu līdzekļi	2019. gadā			Faktiskā izpilde, %
		Apstiprināts likumā, EUR	Plāns ar izmaiņām, EUR	Faktiskā izpilde, EUR	
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	4 130 817	4 327 384	4 304 544	99,47
1.1.	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem, t.sk.	4 044 342	4 210 148	4 200 009	99,76
1.1.1.	Apakšprogramma „Rezidentu apmācība”	19 069	0,00	0,00	
1.1.2.	Apakšprogramma „Slimību profilakses nodrošināšana”	3 358 570	3 589 479	3 584 514	
1.1.3.	Apakšprogramma „Veselības veicināšana”	238 715	238 715	238 715	
1.1.4.	Apakšprogramma „Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu īstenošana” (2014-2020)	355 228	298 148	295 725	
1.1.5.	Apakšprogramma „Narkotiku uzraudzības monitoringa fokālā punkta nodrošināšana”	72 760	72 760	72 760	
1.1.6.	Apakšprogramma „Citu Eiropas Kopienas projektu īstenošana”	0	11046	8 295	
1.2.	Ārvalstu finanšu palīdzība, t.sk	72 760	103 521	103 521	100
1.2.1.	Apakšprogramma „Narkotiku uzraudzības monitoringa fokālā punkta darbības nodrošināšana”	72 760	72 760	72 760	
1.2.2.	Apakšprogramma „Citu Eiropas Kopienas projektu īstenošana”	0	30 761	30 761	
1.3.	Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem	13 715	13 715	1 014	7,39
2.	Izdevumi (kopā):	4 130 817	4 327 384	4 301 915	99,41
2.1.	Uzturēšanas izdevumi	4 048 957	4 226 009	4 208 311	99,58
2.1.1.	Atalgojums	1 974 590	2 019 745	2 007 135	
2.1.2.	Darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	576 291	614 199	612 177	
2.1.3.	Komandējumi	81 718	69 989	68 699	
2.1.4.	Pakalpojumi	361 921	389 131	388 263	
2.1.5.	Preces, krājumi, inventārs un c.	75 446	82 340	82 261	
2.1.6.	Pakalpojumus, kurus budžeta iestāde apmaksā noteikto	978 991	1 050 605	1 049 775	

	funkciju ietvaros				
2.2.	Kapitālie izdevumi	81860	101 375	93604	92,33

2.2. Valsts budžeta programmu finansējums un tā izlietojums

Atbilstoši likumam „Par valsts budžetu 2019. gadam” SPKC budžetu veidoja valsts budžeta programmas:

- 02.04.00 „Medicīnas izglītība” apakšprogramma “Rezidentu apmācība”. Piešķirtais valsts budžeta līdzekļu apjoms un finansējuma izlietojums atspoguļots tabulā Nr. 2;
- 46.03.00 „Veselības nozares uzraudzība” apakšprogramma “Slimību profilakses nodrošināšana”. Piešķirtais valsts budžeta līdzekļu apjoms un finansējuma izlietojums atspoguļots tabulā Nr. 3;
- 46.04.00 „Veselības nozares uzraudzība” apakšprogramma “Veselības veicināšana”. Piešķirtais valsts budžeta līdzekļu apjoms un finansējuma izlietojums atspoguļots tabulā Nr. 4;
- 63.07.00 „Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu un pasākumu īstenošana” apakšprogramma „Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu īstenošana (2014-2020)”. Apakšprogrammā tika realizēti trīs projekti. Kopējais piešķirtais valsts budžeta līdzekļu apjoms un finansējuma izlietojums atspoguļots tabulā Nr. 5;
- 70.06.00 „Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana” apakšprogramma “Narkotiku uzraudzības monitoringa fokālā punkta darbības nodrošināšana”, kas tiek realizēta divos resursu avotos – dotācija un ārvalstu finanšu palīdzība. Kopējais piešķirtais valsts budžeta līdzekļu apjoms un finansējuma izlietojums atspoguļots tabulā Nr.6;
- 70.07.00 „Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana” apakšprogramma „Citu Eiropas Kopienas projektu īstenošana”. Apakšprogrammas pasākuma „Eiropas Komisijas trešās Savienības rīcības programmas veselības jomā (2014–2020.gads) projektu un pasākumu īstenošana” ietvaros tika realizēti divi projekti. Kopējie piešķirtie finanšu līdzekļi veidojas no diviem resursu avotiem - dotācija un ārvalstu finanšu palīdzība. Kopējais apjoms un finansējuma izlietojums atspoguļots tabulā Nr. 7.

Tabula Nr. 2

Valsts budžeta līdzekļu apjoms un finansējuma izlietojums programmas 02.04.00 „Medicīnas izglītība” apakšprogrammā „Rezidentu apmācība”

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	2018. gadā (faktiskā izpilde), EUR	2019. gadā		
			Apstiprināts likumā, EUR	Plāns ar izmaiņām, EUR	Faktiskā izpilde, EUR
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	2 397	19 069	0	0
1.1.	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	2 397	19 069	0	0
2.	Izdevumi (kopā):	2 397	19 069	0	0
2.1.	Uzturēšanas izdevumi	2 397	19 069	0	0
2.2.	Izdevumi kapitālieguldījumiem	0	0	0	0

Finansējums 02.04.2019. tika samazināts par 8346 EUR, apakšprogrammas ietvaros pārdalot to uz Valsts asinsdonoru centru, un par 10723 EUR atbilstoši 19.12.2019. Finanšu ministrijas rīkojumam Nr. 449 „Par budžeta apropriācijas pārdali starp programmām, apakšprogrammām un budžeta izdevumu kodiem atbilstoši ekonomiskajām kategorijām”.

Tabula Nr. 3

Valsts budžeta līdzekļu apjoms un finansējuma izlietojums programmas 46.03.00 „Veselības nozares uzraudzība” apakšprogrammā „Slimību profilakses nodrošināšana”

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	2018. gadā (faktiskā izpilde), EUR	2019. gadā		
			Apstiprināts likumā, EUR	Plāns ar izmaiņām, EUR	Faktiskā izpilde, EUR
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	3 344 613	3 372 285	3 603 194	3 585 528
1.1.	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	3 332 482	3 358 570	3 589 479	3 584 514
1.2.	Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	1014	13 715	13 715	1 014
2.	Izdevumi (kopā):	3 333 496	3 372 285	3 603 194	3 585 528
2.1.	Uzturēšanas izdevumi	3 293 499	3 290 425	3 501 819	3 491 924
2.2.	Izdevumi kapitālieguldījumiem	39 997	81 860	101 375	93 605

Saskaņā ar apstiprināto Finansēšanas plānu un Tāmi valsts budžeta programmas „Veselības nozares uzraudzība” apakšprogrammā „Slimību profilakses nodrošināšana” dotācija no vispārīgiem ieņēmumiem 2019. gadā plānota 3 358 570 EUR apmērā, bet pašu ieņēmumi plānoti 13 715 EUR, kas kopā ir 3 372 285 EUR. Salīdzinot ar iepriekšējo pārskata periodu, 2019. gadā SPKC saņemtā dotācija atbilstoši likumam „Par budžetu 2019. gadam” salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir lielāka par 230 909 EUR, kas saistīts ar iestādei uzdotām papildu funkcijām un uzdevumiem.

Tabula Nr. 4

Valsts budžeta līdzekļu apjoms un finansējuma izlietojums programmā 46.04.00 „Veselības nozares uzraudzība” apakšprogrammā „Veselības veicināšana”

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	2018. gadā (faktiskā izpilde), EUR	2019. gadā		
			Apstiprināts likumā, EUR	Plāns ar izmaiņām, EUR	Faktiskā izpilde, EUR
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	238 715	238 715	238 715	238 715
1.1.	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	238 715	238 715	238 715	238 715
2.	Izdevumi (kopā):	238 715	238 715	238 715	238 715
2.1.	Uzturēšanas izdevumi	238 715	238 715	238 715	238 715

Saskaņā ar apstiprināto Finansēšanas plānu un Tāmi valsts budžeta programmas „Veselības nozares uzraudzība” apakšprogrammā „Veselības veicināšana” dotācija no vispārīgiem ieņēmumiem 2019. gadā plānota 238 715 EUR apmērā. Kopējie faktiskie izdevumi bija atbilstoši plānotajiem. Pārskata periodā tika veiktas visas plānotās aktivitātes Veselīgo skolu tīklam un sabiedrības veselības veicināšanas pasākumiem.

Tabula Nr. 5

Valsts budžeta līdzekļu apjoms un finansējuma izlietojums programmā 63.07.00 „Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu un pasākumu īstenošana” apakšprogrammā „Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu īstenošana (2014–2020)”

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	2018. gadā (faktiskā izpilde), EUR	2019. gadā		
			Apstiprināts likumā, EUR	Plāns ar izmaiņām, EUR	Faktiskā izpilde, EUR
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	450 981	355 228	298 148	295 725
1.1.	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	450 981	355 228	298 148	295 725
2.	Izdevumi (kopā):	450 981	351 007	298 148	295 725
2.1.	Uzturēšanas izdevumi	450 981	351 007	298 148	295 725

SPKC piedalās Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu īstenošanā (2014–2020) specifiskajā atbalsta mērķī 9.2.3. „Veselības tīklu attīstības vadlīniju un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrāde un ieviešanas prioritāro jomu ietvaros” un 9.2.4.1. „Kompleksi veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi” kā sadarbības partneris, bet specifiskajā atbalsta mērķī 9.2.4.2. „Slimību profilakses un kontroles centra organizēti vietēja mēroga pasākumi sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei pašvaldībās” kā finansējuma saņēmējs. 2019. gadā tika veiktas visas paredzētās atbalsta darbības un (vai) aktivitātes ESF mērķu 9.2.3., 9.2.4.1. un 9.2.4.2. pasākumos.

Tabula Nr. 6

Valsts budžeta līdzekļu un ārvalstu finanšu palīdzības finanšu līdzekļu apjoms un finansējuma izlietojums programmas 70.06.00 „Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana” apakšprogrammā „Narkotiku uzraudzības monitoringa fokālā punkta darbības nodrošināšana”

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	2018. gadā (faktiskā izpilde), EUR	2019. gadā		
			Apstiprināts likumā, EUR	Plāns ar izmaiņām, EUR	Faktiskā izpilde, EUR
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	145 512	145 520	145 520	145 520
1.1.	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	72 752	72 760	72 760	72 760
1.2.	Ārvalstu finanšu palīdzība	72 760	72 760	72 760	72 760
2.	Izdevumi (kopā):	145 512	145 520	145 520	145 520
2.1.	Uzturēšanas izdevumi	145 512	145 520	145 520	145 520
2.2.	Kapitālie izdevumi	0	0	0	0

Saskaņā ar apstiprināto Finansēšanas plānu un Tāmi valsts budžeta programmas „Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana” apakšprogrammā „Narkotiku uzraudzības monitoringa fokālā punkta darbības nodrošināšana” dotācija no vispārīgiem ieņēmumiem tika plānota 72 760 EUR apmērā un ārvalstu finanšu palīdzības finansējums 72 760 EUR apmērā. 2019. gadā tika veikti visi paredzētie projekta pasākumi un aktivitātes.

Tabula Nr. 7

Valsts budžeta līdzekļu un ārvalstu finanšu palīdzība finanšu līdzekļu apjoms un finansējuma izlietojums programmas 70.07.00 „Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana” apakšprogrammā „Citu Eiropas Kopienas projektu īstenošana”

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	2018. gadā (faktiskā izpilde), EUR	2019. gadā		
			Apstiprināts likumā, EUR	Plāns ar izmaiņām, EUR	Faktiskā izpilde, EUR
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā):	95 135	0	41 807	39 056
1.1.	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	24 870	0	11 046	8 295
1.2.	Ārvalstu finanšu palīdzība	70 265	0	30 761	30 761
2.	Izdevumi (kopā):	125 360	0	41 807	36 431
2.1.	Uzturēšanas izdevumi	125 360	0	41 807	36 431

SPKC budžeta apakšprogrammas pasākuma „Citu Eiropas Kopienas projektu īstenošana – Eiropas Komisijas trešās Savienības rīcības programmas veselības jomā (2014.–2020. gadam) projektu un pasākumu īstenošana” ietvaros realizē divus projektus: Nr.801495 „Vienota rīcība vakcinācijas jomā” (EU-JAV) un Nr. 801553 „Vienotā rīcība par veselības informāciju virzoties uz ilgtspējīgu Eiropas Savienības veselības informācijas sistēmas, kas atbalsta valsts zināšanu, veselības pētniecības un politikas veidošanu” (InfAct).

Saskaņā ar apstiprinātiem Finansēšanas plāniem un Tāmēm valsts budžeta programmas „Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana” apakšprogrammas „Citu Eiropas Kopienas projektu īstenošana” dotācija no vispārīgiem ieņēmumiem 2019. gadā tika plānota 11 046 EUR apmērā un ārvalstu finanšu palīdzība 30 761 EUR apmērā. Salīdzinot ar iepriekšējo periodu, 2019. gadā projektu finansējums samazinājies, jo projektu īstenošana uzsākta tikai 2019. gada beigās. Visi paredzētie projektu pasākumi un aktivitātes 2019. gadā tika veiktas.

3. SPKC KREDITORU SAISTĪBAS

Tabula Nr. 8

SPKC kreditoru saistības

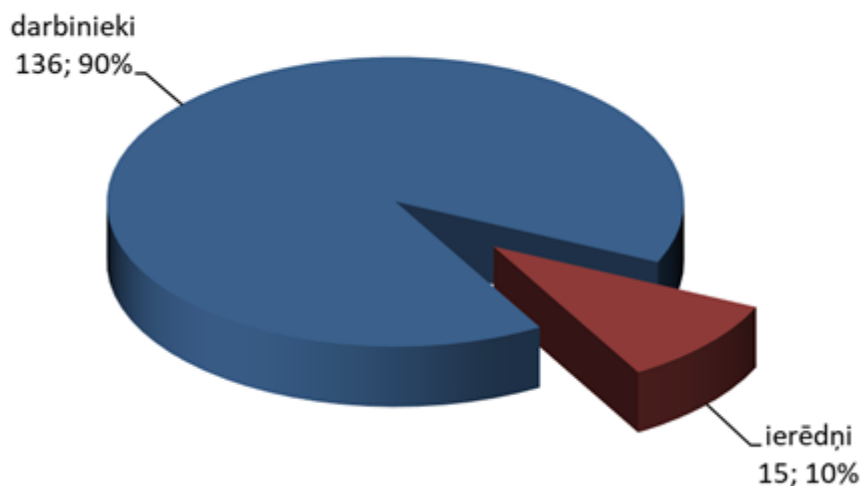
Nosaukums	Uz 2020. gada Sākumu, EUR	Uz 2019. gada sākumu, EUR	Izmaiņas (+,-) pret 2019. gada sākumu, EUR
Kreditori - kopā	151 835	212 310	-60 475
1. Ilgtermiņa saistības	-	-	-
1.1. Ilgtermiņa saistības par saņemtajiem avansiem	-	-	-
1.2. Ilgtermiņa parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	-	-	-
2. Īstermiņa saistības	151 835	212 310	-60 475
2.1. Īstermiņa saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem	45 088	107 022	-61 934
2.2. Īstermiņa saistības par saņemtajiem avansiem		-	-
2.3. Īstermiņa uzkrātās saistības	106 657	105 084	+1 573
2.4. Īstermiņa saistības par ārvalstu finanšu palīdzību un Eiropas Savienības politiku instrumentu finansētajiem pasākumiem		-	-
2.5. Norēķini par darba samaksu un ieturējumiem (izņemot nodokļus)	0	0	0
2.6. Nodokļi un sociālās apdrošināšanas maksājumi	10	0	+10
2.7. Pārējās īstermiņa saistības	80	204	-124

SPKC nav izveidojušās ilgtermiņa saistības. Kopējās īstermiņa saistības uz 2020. gada sākumu, salīdzinot ar kopējo īstermiņa saistību atlikumu uz iepriekšējā gada sākumu, ir samazinājušās par 60 475 EUR. 2020. gada sākumā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir samazinājušās saistības pret piegādātājiem un darbuzņēmējiem par 61 934 EUR. Tas skaidrojams ar to, ka 2019. gada sākumā tika apmaksātas kreditoru saistības 47 396 EUR apmērā par Bērnu antropometrisko parametru un skolu vides pētījuma 2. posma izpildi, kā arī tika apmaksātas pārējās saistības pret piegādātājiem. Izmaiņas pārējo kreditoru posteņos ir nenozīmīgas. Palielinājušās uzkrātās saistības par 1 573 EUR, kā arī palielinājušies norēķini uz gada beigām par darba devēja VSAOI 10 EUR un samazinājušās pārējās īstermiņa saistības par 124 EUR.

4. PERSONĀLS

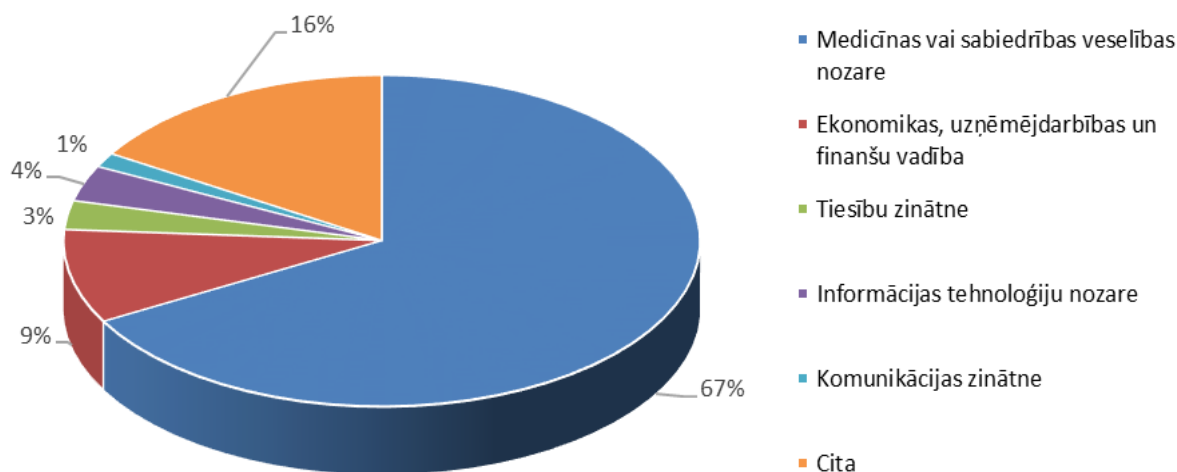
2019. gadā SPKC bija 157.50 amata vietas, no tām 15 ierēdņu amati un 142.50 – darbinieki. Vidējais nodarbināto skaits 2019. gadā bija 150, t.sk. 15 ierēdņi un 135 darbinieki.

Vidējais darbinieku skaits 2019. gadā

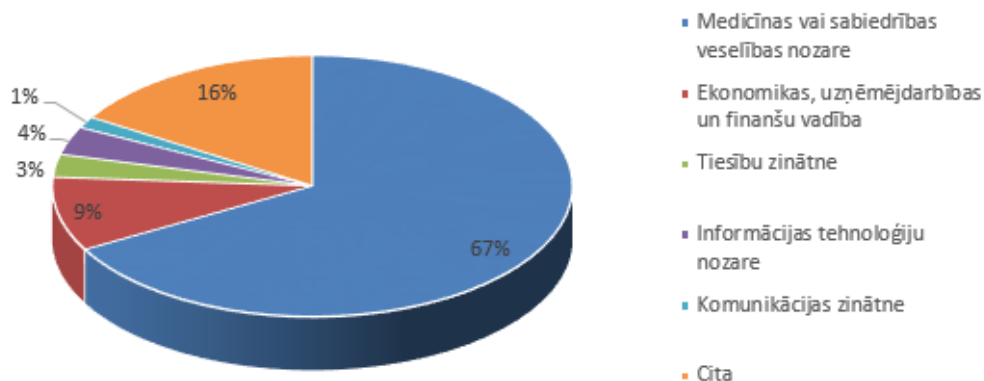

SPKC lielākā vērtība ir augsti izglītotie un profesionālie darbinieki. 81% SPKC darbiniekiem ir augstākā izglītība t.sk. 51% maģistra grāds un 4% jeb 6 darbiniekiem ir doktora zinātniskais grāds, bet 67% darbiniekiem ir augstākā vai profesionālā vidējā izglītība tieši medicīnas vai sabiedrības veselības jomā.

Darbinieku izglītības jomas

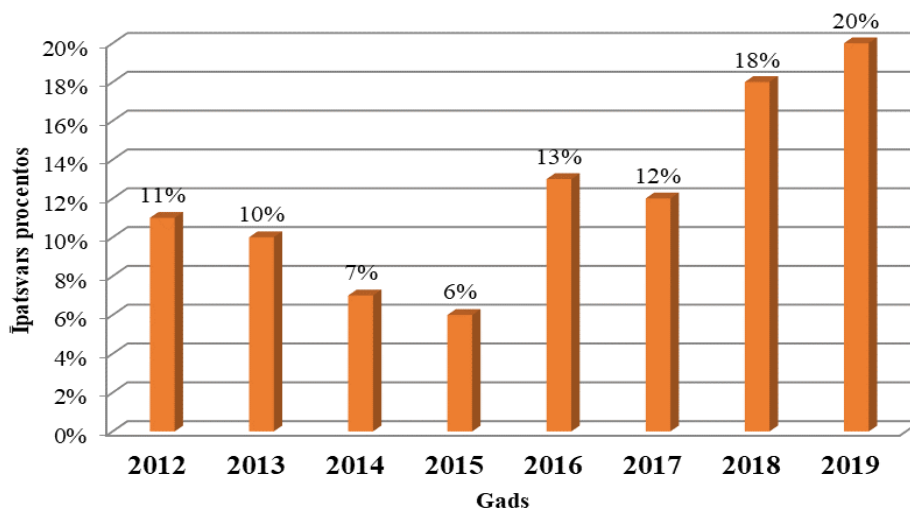

SPKC darbinieku izglītība

2019.gadā bija 20% personāla mainība, darbu SPKC uzsāka 12 darbinieki, pārtrauca - 18 darbinieki.

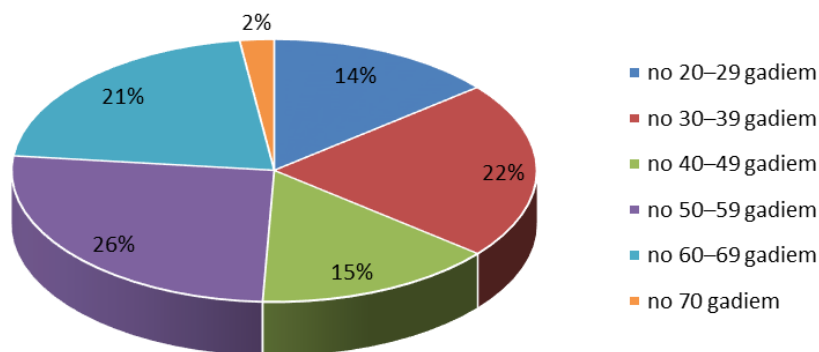
Personāla mainība

No visiem SPKC darbiniekiem 88% ir sievietes. Visvairāk darbinieku ir vecuma grupā no 50 līdz 59 gadiem. Vidējais SPKC darbinieku vecums ir 47 gadi.

Centra personāla sadalījums pa vecuma grupām

Pārskata gadā darbinieki pilnveidojuši savas profesionālās zināšanas, apmeklējot dažādus ārējus mācību seminārus, kursus un pieredzes apmaiņas pasākumus ārvalstīs, uzzinot aktualitātes savā nozarē.

SPKC iekšējās kontroles sistēmas izveidošana, uzraudzība un uzlabošana tiek īstenota atbilstoši Ministru kabineta 2012. gada 8.maija noteikumiem Nr. 326 „Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmu tiešās pārvaldes iestādēs”, paredzot nepieciešamos risku vadības, uzraudzības, kontroles un pārvaldības pasākumus.

Pārskata gadā tika turpināta vienotas SPKC vadības sistēmas izveide, aptverot kvalitātes un risku vadības, darba aizsardzības un IT drošības pārvaldības jomas, lai nodrošinātu efektīvu procesu pārvaldību un SPKC iekšējās kontroles sistēmas pilnveidi un attīstību. Ir veikti SPKC procesu un informācijas sistēmu drošības risku pārvaldības sistēmas pilnveides pasākumi, kas ietver novērtēšanas metodes un kontroles pasākumu izpildes uzraudzības pilnveidi. Vadības sistēmu jomu pilnveidei veikta saistošās dokumentācijas pārskate un aktualizācija, jaunu procesu aprakstu izstrāde, kā arī procesu kartes aktualizācija. 2019. gadā SPKC turpināja īstenot pasākumus iekšējās kontroles sistēmas attīstībai, radot stratēģisko mērķu sasniegšanai piemērotu darbības vidi un virzoties uz:

- vienkāršiem, skaidri definētiem un standartizētiem iekšējiem procesiem, nodrošinot, ka ir noteikta vienota kārtība procesu izpildei;
- procesu efektivitātes kritēriju sistēmas ieviešanu, nodrošinot procesu efektivitātes izvērtēšanu un nepieciešamo pilnveidojumu veikšanu;
- iekšējo auditu un revīzijas iestāžu atzinumiem par iekšējās kontroles sistēmas darbību SPKC, kuros nav konstatēti trūkumi, kuriem ir būtiska ietekme uz sistēmas darbību.

SPKC ir identificēti korupcijas un interešu konflikta riski, kā arī noteikti korupcijas riskiem pakļautie amati, lai netiktu pieļauta iespēja izmantot nodarbinātā amata stāvokli personiskā labuma gūšanai, ievērojot demokrātiskas un tiesiskas valsts principu īstenošanu SPKC darbībā.

5. SPKC DARBĪBAS REZULTĀTI

5.1. Darbības virziens – sabiedrības veselības monitorings, neinfekcijas slimību uzraudzība un sabiedrības veselību ietekmējošo faktoru izvērtēšana

1. Sagatavoti 5 pašvaldību veselības profili – par Tukuma un Jelgavas novadiem, aktualizēti Jelgavas, Rīgas un Jūrmalas pilsētu veselības profili. Sniegti jaunākie dati par veselības rādītājiem Ventspilij.
2. Aprēķināti priekšlaicīgu mirstību raksturojoši rādītāji: potenciāli zaudētie mūža gadi, medicīniski novēršamā mirstība, profilaktiski novēršamā mirstība.
3. Sagatavoti un mājaslapā publicēti 4 pētījumu ziņojumi: Latvijas iedzīvotāju veselību ietekmējošo paradumu pētījuma 2018. gada aptaujas ziņojums, Bērnu antropometrisko parametru un skolu vides pētījuma 2018./2019.mācību gada aptaujas ziņojums, Starptautiskā jauniešu smēķēšanas pētījuma 2018./2019. mācību gada aptauja ziņojums, Skolēnu veselības paradumu pētījuma 2017./2018. mācību gada aptaujas ziņojums.
4. Sagatavoti un SPKC mājaslapā publicēti 2 tematiskie ziņojumi: „Smēķēšanas izplatība un sekas Latvijā 2018.gadā”; nacionālais ziņojums „2018.gada ziņojums par narkotikām Latvijā un Eiropā (2017.gada dati)”, kā arī e-žurnāla AIPAP numurs par aktuāliem atkarības problēmu jautājumiem.
5. Saskaņā ar likumu „Par narkotisko un psihotropo vielu un zāļu likumīgās aprites kārtību” sagatavoti un izdoti 3 administratīvie akti, lai piemērotu pagaidu aizliegumu jaunām psihoaktīvajām vielām.
6. Organizēta pētījumu „Atkarību izraisošo vielu lietošana iedzīvotāju vidū” un “Atkarību izraisošo vielu lietošanas paradumi un tendences skolēnu vidū. ESPAD” lauka darba veikšana.
7. Organizētas divas jauno psihoaktīvo vielu ekspertu darba grupas sēdes, sagatavots un VM iesniegti priekšlikumi normatīvo aktu grozījumam, papildinot un pilnveidojot kontrolējamo vielu sarakstus ar jaunām ģenēriskajām formulām un narkotiskām vielām (Likums par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanās kārtību, Ministru Kabineta 08.11.2005. noteikumi Nr. 847 „Noteikumi par Latvijā kontrolējamajām narkotiskajām vielām, psihotropajām vielām un prekursoriem”).
8. Nodrošināta konsultatīvā tālruņa smēķēšanas atmešanas jautājumos (tālruņa Nr. 67037333) darbība un organizētas darbinieku apmācības.
9. Sniegts metodiskais un informatīvais atbalsts Veselības ministrijai saistībā ar pieciem uzsāktajiem ESF darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.4.1. pasākuma projekta pētījumiem un nodrošināta dalība četrus pētījumu iepirkumos.
10. Saskaņā ar VM rīkojumu nodrošināti mobilās zobārstniecības pakalpojumi attālajās skolās un pirmsskolas izglītības iestādēs lauku apvidū – Vidzemes un Zemgales izglītības iestādēs I pusgadā, Latgales un Kurzemes II pusgadā atbilstoši grafikam, kas saskaņots ar NVD.
11. Veikta bērnu zobārstniecības aprūpes pieejamības uzraudzība, izmantojot NVD datus. Īpaša uzmanība pievērsta Liepājai, analizējot to ietekmējošos faktorus. Sadarbībā ar Liepājas domi, strādāts pie jaunu kolēģu uzaicināšanas.
12. Izsniegtas 5 atļaujas medicīniskajos dokumentos fiksēto pacienta datu izmantošanai pētījumos.

5.2. Darbības virziens – sabiedrības veselības un veselības aprūpes statistiskās informācijas iegūšana, apkopošana, apstrāde un analīze

1. Nodrošināta nepārtraukta „Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu” reģistra darbība:
  - 1.1. Nodrošināta HIV/AIDS gadījumu valsts reģistrā uzkrātās informācijas iekļaušana Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistra informācijas sistēmā PREDA (Ministru kabineta 2019. gada

8. janvāra noteikumi Nr. 7 „Grozījumi Ministru kabineta 2008. gada 15. septembra noteikumos Nr. 746 „Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistra izveides, papildināšanas un uzturēšanas kārtība””). Sadarbībā ar pakalpojuma sniedzēju izstrādāta tīmekļa saskarne, kurā ir nodrošināta HIV/AIDS gadījumu valsts reģistrā uzkrāto vēsturisko datu pilnīga attēlošana (skatīšanās režīmā), kā arī nodrošināta informācijas iekļaušana jaunās pacienta kartēs. Nodrošināta atbalsta funkcija 67 sistēmas PREDA lietotājiem. 2019. gadā piešķirtas tiesības 28 jauniem sistēmas PREDA lietotājiem, veikta šo lietotāju apmācība darbam ar sistēmu PREDA.

1.2. Nodrošināta Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistra metodiskā vadība.

- 1.2.1. SPKC pārstāvju dalība Saeimas sociālo un darba lietu komisijas Sabiedrības veselības apakškomisijas sēdēs par aktualitātēm pacientiem ar onkoloģiskām slimībām; pacientiem, kuriem diagnosticēta HIV infekcija vai saslimšana ar AIDS u.c. jautājumiem.
- 1.2.2. sadarbībā ar ārstniecības iestādēm nodrošināta datu kvalitāte un pilnīgums Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrā par pacientiem, kuriem diagnosticēts C hepatīts un par pacientiem, kuriem diagnosticēta HIV infekcija vai saslimšana ar AIDS.
2. Nodrošināta no NVD Vienotās veselības nozares elektroniskās informācijas sistēmas (turpmāk – Veselības informācijas sistēma) saņemto nepersonalizēto datu iekļaušana Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrā.
3. SPKC savas kompetences ietvaros ir veicis sadarbību ar NVD par Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistra funkcionalitātes nodrošināšanu. Atbilstoši kompetencei ārstniecības iestādēs ir organizēta un veikta Veselības informācijas sistēmas Portāla un PREDA aplikācijas kļūdu, neprecizitāšu identificēšana un to nodošana novēršanai NVD.
4. Apkopoti un analizēti Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistra dati, nodrošināti valsts un starptautisko institūciju, pašvaldību un citu organizāciju statistiskās informācijas pieprasījumi.
5. Nodrošināta datu aktualizēšana un papildināšana Latvijas Atvērto datu portālā.
6. Sagatavoti SPKC pārziņā esošie ģeotelpiskie dati publicēšanai Latvijas Ģeoportālā un INSPIRE ģeoportālā.
7. Izveidota un ieviesta „Veselības statistikas datubāze”, kas tiešsaistē nodrošina veselības statistiskas datu publicēšanu lietotājiem ērtākā un draudzīgākā veidā un kurā ir pieejama informācija par iedzīvotāju veselību, mātes un bērna veselību, veselības aprūpi, mirstību, iedzīvotāju veselību ietekmējošiem paradumiem, veselības aprūpes iznākumu un pacientu drošību.
8. Sagatavota un publicēta „Latvijas veselības aprūpes statistikas gadagrāmata 2018”.
9. Veikta „Medicīniskās nāves cēloņa apliecības aizpildīšanas vadlīniju” aktualizācija un veiktas ārstniecības personu, rezidentu un medicīnas studentu apmācības SSK-10 pielietošanā un medicīnisko nāves cēloņu apliecību izrakstīšanā.
10. Pabeigta Starptautiskā statistiskās slimību un veselības problēmu klasifikācijas 10. redakcijas 1., 2. un 3. sējuma atjaunošana, izstrādāts un SPKC mājaslapā pieejams Starptautisko statistisko slimību un veselības problēmu klasifikācijas diagnožu meklētājs.
11. Izstrādātas un SPKC mājas lapā publicētas oficiālās statistikas veidlapu aizpildīšanas vadlīnijas.

5.3. Darbības virziens – metodiskā atbalsta sniegšana ārstniecības iestādēm ārstniecības kvalitātes un pacientu drošības jautājumos, veselības aprūpes rezultātīvo rādītāju un indikatoru klāstu ārstniecības iestāžu darbības un rezultātu analīzei izstrāde un uzturēšana

1. Turpināts darbs pie veselības aprūpes sistēmas veikuma novērtēšanas ietvara ieviešanas, precizēti un aprēķināti indikatori veselības aprūpes kvalitātes aspektu – struktūras t.sk. resursu, procesa un iznākuma novērtēšanai. Sagatavots rādītāju vērtējums reģionu griezumā, kas publicēts SPKC mājaslapā.
2. Turpināts darbs pie ārstniecības iestāžu sniegto pakalpojumu kvalitātes un efektivitātes novērtēšanas indikatoru izstrādes:
  - 2.1. aprēķināti ārstniecības iestādes sniegto pakalpojumu kvalitātes un efektivitātes novērtēšanas indikatori (stacionāros);
  - 2.2. organizēti darba semināri ar profesionālām asociācijām, piemēram, kardiologiem, ķirurgiem, ārstniecības iestāžu un VM pārstāvjiem, lai diskutētu par indikatoru rezultātiem un to interpretāciju.
3. Aktualizēta datu noliktava ar pseidonimizētiem datiem no SPKC, NVD un NMPD informācijas sistēmām. No sistēmas izsniegti pseidonimizētie dati 9 pētījumiem.
4. Veikta NVD projekta „Veselības tīklu attīstības vadlīniju un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrāde un ieviešana prioritāro veselības jomu ietvaros” rezultātā izstrādāto četru prioritāro jomu klīnisko algoritmu, klīnisko ceļu un indikatoru izskatīšana, priekšlikumu sniegšana, saskaņošana. No NVD saņemtie izstrādātie dokumenti ievietoti SPKC mājaslapā.
5. Izstrādāti metodiskie materiāli un izglītoti ārstniecības iestāžu pārstāvji par pacientu drošību un ārstniecības kvalitāti.
  - 6.1 Izstrādāti un SPKC mājaslapā publicēti divi metodiskie materiāli.
  - 6.2 Noorganizētas 7 darba grupas sanāksmes diskusijām par pacientu drošību.
  - 6.3 17.09. Starptautiskās pacientu drošības dienas ietveros noorganizēta tiešraides ekspertu diskusija „Pacienta drošība = Tava un ārsta sadarbība”.
  - 6.4 18.10. sadarbībā ar Veselības aprūpes vadības speciālistu asociāciju noorganizēta konference „Pacients. Drošība. Veselības aprūpes vadītājs”.
6. Apzinātas un izplatītas labās prakses piemēri Latvijas ārstniecības iestādēs.
  - 7.1 Izstrādāti kritēriji labās prakses vērtēšanai. Izveidota Labās prakses piemēru iesniegšanas anketa, kurā ir ietverti arī vērtēšanas kritēriji, kas atvieglo izvērtēšanu.
  - 7.2 Izveidota īpaša sadaļa SPKC mājaslapā Labās prakses piemēru publicēšanai, kur ir pieejama informācija un iesniegšanas anketa. 2019. gadā SPKC mājas lapā publicēti 13 labās prakses piemēri – 7 drošai ķirurģijai un 5 klīnisko procesu vadīšanai.
7. Veselības ministrija sadarbībā ar Svētās Annas universitātes pārstāvjiem (Itālija) un SPKC ir uzsākusi pilotprojekta „Atbalsts pacienta ziņotās pieredzes pasākumu izstrādei veselības sistēmas darbības novērtēšanai Latvijā” realizāciju (01.06.2019.–01.06.2021.).
  - 7.1. Organizētas sanāksmes (13.12.) ar ārstniecības iestādēm un pacientu organizācijām par pacientu ziņotās pieredzes mērījumu nozīmīgumu veselības aprūpes kvalitātē.
  - 7.2. Uzsākts darbs pie pacientu ziņotās pieredzes aptaujas anketas izstrādes.

5.4. Darbības virziens – Veselības veicināšanas pasākumu īstenošanas koordinēšana valsts un reģionālajā līmenī

1. Organizēti veselības veicināšanas pasākumi:
  - 1.1. izglītojoši pasākumi pirmsskolas un vispārējās izglītības iestāžu 4.–5. klases izglītojamajiem par traumatisma profilaksi (150 pasākumi, piedalījās 7200 dalībnieki);
  - 1.2. izglītojoši pasākumi pirmsskolas un sākumskolas vispārējās izglītības iestāžu 1–2. klašu izglītojamajiem (5–8 gadi) par personīgo higiēnu un pareizu roku mazgāšanu (354 izglītojoši pasākumi, piedalījās 6414 dalībnieki);
  - 1.3. izglītojoši pasākumi vispārējo izglītības iestāžu 10.–12. klašu meitenēm par krūšu veselību un to pašpārbaudes pareizu veikšanu (30 pasākumi, piedalījās 495 dalībnieces);
  - 1.4. semināri iestādēs un uzņēmumos darbaspējas vecuma iedzīvotājiem par onkoloģisko slimību agrīnu diagnostiku un ārstēšanu (25 semināri, piedalījās 446 dalībnieki).
2. Organizētas sabiedrības informēšanas kampaņas:
  - 2.1. par bērnu līdz 1 gada vecumam traumatisma profilaksi;
  - 2.2. par cilvēka papilomas vīrusu radīto slimību risku un vakcināciju, kā arī šīs slimības profilakses jautājumiem;
  - 2.3. par infekcijas slimību profilaksi invazīvo skaistumkopšanas pakalpojumu sniegšanas laikā;
  - 2.4. par organizētā vēža skrīninga būtību, sniegtajiem ieguvumiem un iedzīvotāju izpratnes veicināšanu līdzestības paaugstināšanai;
  - 2.5. par vakcināciju pret gripu (jo īpaši grūtnieču un bērnu līdz 2 gadu vecumam).
3. Tiek uzturētas veselību veicinoša satura interneta vietnes:
  - www.grutnieciba.lv
  - www.nenoversies.lv
  - www.pasivasmekesana.lv
  - www.tirizobi.lv
  - www.aktivadiena.lv
  - www.skaidrs.lv
  - www.atpazistiinsultu.lv
  - www.atpazistiinfarktu.lv
4. Sagatavoti un izplatīti informatīvi materiāli, kas publicēti SPKC mājaslapā:
  - 4.1. Brošūras, bukleti, infolapas, plakāti, pastkartes, par dažādiem ar veselības veicināšanu un slimību profilaksi saistītiem jautājumiem: sirds un asinsvadu slimību profilaksi (piem., Sirds un asinsvadu veselības formula), fiziskajām aktivitātēm (piem., Fizisko aktivitāšu piramīda), personīgo higiēnu (piem., krāsojamā grāmata „Higiēnas ABC”, „Tava personīgā higiēna”), reproduktīvo veselību (piem., darba burtnīca „Krūšu pašpārbaude”, „Zīdīšanas ABC”; infekciju slimībām, piem., „Gripa”, „CPV”, „Hepatīts C”, onkoloģisko slimību profilaksi, piem., pastkartes par dzemdes kakla, krūts vēža, kā arī zarnu vēža skrīningu; bērnu traumatisma profilaksi, piem., krāsojamā grāmata „Šerloka stāsti Tavai drošībai”; rīcību un ieteikumus bērna slimības gadījumā „Bērns saslimis”. Kopumā izstrādāti un izplatīti 23 informatīvie materiāli, no kuriem 19 izdoti atkārtoti, savukārt 4 informatīvajiem materiāliem nodrošināta pirmreizēja maketa izstrāde un druka.
  - 4.2. Infografikas – „Lēkā droši”, „Peldies droši”, „Brauc droši”, „Bērnu traumatisms”, „Sauļojies droši”, „Kā atgriezies no meža bez ērcēm”, „Idejas dinamiskajām kustību pauzēm aktīvākai mācību stundai (2)” un „Aktīva darba diena (3)”. Kopumā izstrādātas 11 infografikas.
5. Nodrošināta Nacionālā Veselīgo pašvaldību tīkla darbība. Sagatavots „Gada pārskats par Nacionālā veselīgo pašvaldību tīkla darbību Latvijā 2018. gadā”. Līdz 2019. gada beigām tīklā iesaistījušās 113

- pašvaldības. 2019. gada beigās NVPT pievienojās Viļānu novada pašvaldība. Organizēti pieredzes apmaiņas braucieni uz Liepāju un Cēsīm. Organizēts seminārs par vides un veselības jautājumiem, apgūstot vides novērtēšanas rīku *“Place Standard”*, kā arī gada noslēguma seminārs par aktuāliem ar veselības veicināšanu un slimību profilaksi saistītiem jautājumiem, prezentēti darbības rādītāji par 2018. gadu.
6. Nodrošināta Nacionālā Veselību veicinošo skolu tīkla darbība. Līdz 2019. gada beigām tīklā iesaistījušās 100 skolas, tai skaitā 9 pirmsskolas izglītības iestādes. Noorganizēts pieredzes apmaiņas brauciens/apmācību seminārs par ņirgāšanās problemātiku skolās, kā arī gada noslēguma seminārs par Nacionālā Veselību veicinošo skolu tīkla aktualitātēm, prezentēti darbības rādītāji par 2018. gadu.
  7. Organizēti HIV profilakses pasākumi:
    - 7.1. koordinēta 21 HIV profilakses punkta (turpmāk – HPP) darbība 17 Latvijas pašvaldībās;
    - 7.2. turpināta mobilās vienības darbība Rīgā un Pierīgā, kas tika uzsākta projekta *“HA-REACT”* (Vienotā rīcība HIV un pavadāmo infekciju profilaksē un kaitējuma mazināšanā) ietvaros;
    - 7.3. ieviests jauns pakalpojums – atbalsta pasākumi riska grupām pozitīva HIV un/vai B hepatīta eksprestesta gadījumā. Izveidota sadarbība ar NVO, kas nodrošina atbalsta pakalpojumus, lai persona ar aizdomām par inficēšanos nonāktu pie ārstniecības personas.
    - 7.4. organizēti divi apmācību semināri HPP darbiniekiem ar mērķi pilnveidot profesionālās kompetences par motivējošo intervēšanu un vardarbības jautājumiem; kā arī ikgadējā darbinieku sanāksme, prezentēti darbības rādītāji par 2018. gadu;
    - 7.5. veiktas individuālas metodiskas un praktiskas apmācības klātienē 10 HPP darbiniekiem, kā arī tiek nodrošinātas konsultācijas attālināti;
    - 7.6. koordinētas aktivitātes HPP Pasauls Tuberkulozes dienas, Pasauls Hepatīta diena, HIV testēšanas nedēļu un Pasauls AIDS dienas ietvaros;
    - 7.7. nodrošināta HPP darbam nepieciešamo zāļu un medicīnisko ierīču plānošana iepirkšana, uzglabāšana, uzskaitē un sadalē;
    - 7.8. sniegti kaitējuma mazināšanas pakalpojumi HIV inficēšanās riska grupu iedzīvotājiem SPKC HIV/AIDS konsultāciju kabinetā Klijānu ielā 7, Rīgā;
    - 7.9. veikta HPP klientu aptauja un novērtēta apmierinātība par saņemtajiem pakalpojumiem.
  8. Citas aktivitātes:
    - 8.1. sagatavotas 10 dienu paraugēdienkartes un izstrādāti to uzturvērtību aprēķini, kā arī tehnoloģiskie apraksti pirmsskolas izglītības iestāžu izglītojamajiem 3-6 gadu vecuma grupai;
    - 8.2. izstrādāts izglītojošs video par personīgo higiēnu pusaudžiem *“Ar higiēnu uz TU”* (piecas epizodes: galvas ādas un matu kopšana; sejas ādas taukošanās un kopšana; mutes dobuma higiēna; roku higiēna; pastiprināta svīšana un piemērots apģērbs; intīmo zonu higiēna.);
    - 8.3. veikta pusaudžiem (13-18 gadi) adresētu sociālo reklāmu par peldēšanās drošību un nelēkšanu uz galvas ūdenī mērķtiecīga izvietošana sociālajos tīklos (ieraksti tika izvietoti trīs nedēļu garumā Facebook, Youtube un Instagram).

5.5. Darbības virziens – epidemioloģiskās drošības pasākumu nodrošināšana valstī, t.sk. pretepidēmijas pasākumu veikšana infekcijas slimību perēkļos, infekcijas slimību epidemioloģisko uzraudzība un imunizācijas plāna koordinācija

1. Epidemioloģiskās drošības pasākumi:

1.1. Veikti pasākumi epidemioloģiskās drošības sistēmas optimizācijai un attīstībai t.sk.:

1.1.1. sniegti priekšlikumi vairāku normatīvo aktu projektiem, t.sk.:

1.1.1.1. Pacientu tiesību likuma grozījumiem, lai precizētu SPKC tiesības pacientu datu apstrādes jautājumos,

1.1.1.2. MK noteikumu Nr.330 „Vakcinācijas noteikumi” grozījumu projektam u.c.;

1.1.2. Lai uzlabotu HIV/AIDS epidemioloģisko uzraudzību, izveidots „HIV/AIDS gadījumu valsts reģistrs”, organizētas apmācības reģistra lietotājiem (ārstniecības personām un laboratorijas speciālistiem), kā arī noslēgti nepieciešamie līgumi ar institūcijām;

1.1.3. Stājoties spēkā jaunām prasībām epidemioloģiskās drošības pasākumiem tuberkulozes izplatības ierobežošanai, sagatavotas rekomendācijas par pacientu izmeklēšanas kārtību uz tuberkulozi un latentas tuberkulozes infekcijas diagnostikai, kā arī tuberkulozes pacienta kontaktpersonu noteikšanas algoritms (rekomendācijas publicētas SPKC tīmekļa vietnē) un pilnveidota epidemioloģiskā izmeklēšana;

1.1.4. Izstrādāt materiāls ārstniecības personām, aktualizējot kārtību ziņošanai par infekcijas slimību gadījumiem (materiāls pieejams SPKC tīmekļa vietnē);

1.1.5. vakcinācijas kalendāra ietvaros uzsākta grūtnieču un 6-23 mēnešu vecu bērnu vakcinācija pret gripu. Pateicoties atvieglotam vakcīnu aprites mehānismam, nodrošināta laba vakcīnas pieejamība un ievērojams vakcinācijas aptveres pieaugums (salīdzinot ar citu gripas sezonu atbilstošu periodu, pat vairākas reizes).

1.2. Nodrošināta infekcijas slimību epidemioloģiskā uzraudzība, monitorings, epidemioloģiskā izmeklēšana un pretepidēmijas pasākumu organizēšana infekcijas slimību gadījumos un uzliesmojumos, t.sk.:

1.2.1. Pēdējie cilvēka trakumsērgas gadījumi Latvijā reģistrēti 1993., 1996. un 2003. gadā. Pēdējo reizi trakumsērga dzīvniekiem Latvijā konstatēta 2012. gadā, no trakumsērgas brīvas valsts statuss Latvijai piešķirts 2015. gadā. Saistībā ar ievestu cilvēka trakumsērgas saslimšanas gadījumu ar letālu iznākumu:

1.2.1.1. organizēta epidemioloģiskā izmeklēšana un pretepidēmijas pasākumi, t.sk. inficēšanās riska izvērtēšana kontaktpersonām un organizēta vakcinācija pret trakumsērgu;

1.2.1.2. sadarbībā ar Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātnisko institūtu „BIOR”, organizēta pacienta materiālu laboratorisko izmeklēšanu;

1.2.1.3. sniegts metodiskais un informatīvais atbalsts sabiedrībai un profesionāļiem.

1.3. Nodrošināta reaģēšana uzliesmojumos un ārkārtas sabiedrības veselības situācijās:

1.3.1. joprojām Latvijā katru gadu tiek reģistrēti grupveida saslimšanas gadījumi (ar 5 un vairāk) ar zarnu infekcijas slimībām un ir novērojama tendence šādu gadījumu skaitam palielināties. Pēdējo piecu gadu laikā Latvijā reģistrēto grupveida gadījumu skaits ir pieaudzis - no 25 gadījumiem 2015. gadā līdz 62 gadījumiem 2019. gadā. Lielākais skaits grupveida saslimšanas gadījumu tika reģistrēts bērnu uzraudzības un izglītības iestādēs (76,3% gadījumos AZI uzliesmojumi tiek reģistrēti organizētajos kolektīvos, t.sk. izglītības iestādēs). Biežākie zarnu infekcijas slimību ierosinātāji šajos gadījumos ir bijuši norovīrusi, rotavīrusi un salmonellas. Visos gadījumos organizēta epidemioloģiskā izmeklēšana un pretepidēmijas pasākumi;

1.3.2. reģistrēti un epidemioloģiski izmeklēti salmonelozes grupveida saslimšanas gadījumi jeb uzliesmojumi, kurus izraisīja relatīvi reti salmonellas veidi – *S.Ohio* un *S.Infantis*, t.sk. uzliesmojums veselības aprūpes iestādē;

1.3.3. reģistrēts šiga toksīnu veidojošo *Escherichia coli* (STEC) izraisītās infekcijas grupveida gadījums organizēto bērnu vidū. Visos gadījumos tika veikta rūpīga epidemioloģiskā izmeklēšana, organizēti pretepidēmiskie pasākumi un sadarbība ar iesaistītajām iestādēm, pašvaldībām un informācija par uzliesmojumu pārvaldību sniegta sabiedrībai;

1.3.4. turpināts AZI uzliesmojumu izmeklēšanai izmantot molekulārās metodes (pilna genoma sekvenēšana) un rezultātu salīdzināšana ar kultūrām, kas izdalītas dzīvnieku populācijā, dzīvnieku izcelsmes produktos, lai noteiktu iespējamus infekcijas avotus un pārvešanas faktorus (sadarbībā ar SIA „Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca” Nacionālo mikrobioloģijas references laboratoriju un Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskajā institūta „BIOR”);

1.3.5. veicot vīrusu etioloģijas uzliesmojumu epidemioloģisko izmeklēšanu, ir uzsākta arī vīrusu molekulārā izmeklēšana.

1.4. Nodrošināta informācijas apmaiņa ar Eiropas Savienības Agrās brīdināšanas un reaģēšanas sistēmu (EWRS), kopumā izskatot EWRS sistēmā izskatīti ES dalībvalstu 276 ziņojumi (81 ziņojumi, 144 komentāri un 51 selektīvie ziņojumi). SPKC ievietoja EWRS sistēmā 44 ziņojumus (3 vispārējos ziņojumus, 41 selektīvos ziņojumus; 16 par masalu gadījumiem, 8 par vējbaku gadījumiem, 4 par trakumsērgu, 4 akūtas zarnu infekcijas, 3 par tuberkulozes gadījumiem, 1 par A hepatīta gadījumu).

1.5. Nodrošināts gripas un citu akūtu augšējo elpceļu infekciju monitorings valstī. Sagatavoti 32 nedēļu pārskati par monitoringa datu analīzi (<https://www.spkc.gov.lv/lv/statistika-un-petijumi/infekcijas-slimibas/epidemiologijas-bileteni1/gripa-un-aaei>).

1.6. Nodrošināts ērcu aktivitātes monitorings, kā arī poliovīrusu un citu enterovīrusu cirkulācijas novērošana (monitorings).

1.7. Sagatavoti pārskati par iedzīvotāju imunizāciju un infekcijas slimību statistiku, t.sk. ieviejojot Veselības statistikas datubāzē (PxWeb).

1.8. Regulāri SPKC mājaslapā atjaunota (<https://www.spkc.gov.lv/lv/profesionali/infekcijas-slimibas1/arstniecibas-personam>) informācija ārstniecības personām un iedzīvotājiem par infekcijas slimību aktualitātēm, t.sk. uzliesmojumiem Latvijā un Eiropā, ērcu aktivitāti un piesardzības pasākumiem, par valsts apmaksāto vakcināciju pret cilvēka papilomas vīrusa infekciju, pret ērcu encefalītu, pret gripu, u.c. jautājumiem.

1.9. Nodrošinātas Eiropas Epidemioloģiskās izlūkošanas (EPIS) kontaktpunkta funkcijas (EPIS STI, EPIS FWD, EPIS VPD, EPIS AMR-HAI, ELDSNet), t.sk. informācijas apmaiņa ar Eiropas EPIS tīkliem, t.sk. saņemtās informācijas izskatīšana, izvērtēšana un nepieciešamības gadījumā izplatīšana.

1.10. Nodrošināta ECDC stipendiju programmas kontaktpunkta darbība uz kompetencēm balstītai divu gadu apmācībai lietišķajā epidemioloģijā.

2. Turpināti infekcijas slimību profilakses un kontroles pasākumi:

2.1. Veikts metodiskais darbs par infekcijas slimību profilakses, epidemioloģiskās uzraudzības un imunizācijas jautājumiem ārstniecības personu zināšanu pilnveidošanai. Veikta regulāra sabiedrības informēšana plašsaziņas līdzekļos par infekcijas slimību aktualitātēm un nepieciešamajiem piesardzības pasākumiem.

2.2. Imunizācijas līmeņa un savlaicīguma analīze tika veikta 28 indikatīvajās pozīcijās <https://spkc.gov.lv/lv/statistika-un-petijumi/infekcijas-slimibas/epidemiologijas-bileteni1/parskats-par-imunizaciju-cetur>;

2.3. Pateicoties SPKC informēšanas kampaņai un ārstniecības personu atsaucībai, pārskata periodā par 7,5% (1. deva) turpināja palielināties meiteņu vakcinācijas aptvere pret cilvēka papilomas vīrusu (CPV);

2.4. neskatoties uz masalu uzliesmojuma turpināšanos Eiropā, pārskata periodā samazinājies reģistrēto masalu gadījumu skaits (trīs gadījumi salīdzinājumā ar 25 gadījumiem 2018. gadā un vidēji 12,2 gadījumiem piecu gadu laikā);

2.5. reģistrēti tikai divi saslimšanas gadījumi ar difteriju (2 gadījumi 2018. gadā un vidēji 6,8 gadījumi pēdējo piecu gadu laikā).

2.6. pilnveidotas sociālās aprūpes pakalpojumu sniedzēju zināšanas darbam ar HIV, STI, VHB un VHC inficēšanās riskam pakļautajām grupām sociālās aprūpes darbinieku apmācībai, piedaloties 28 semināros Rīgā un citos Latvijas reģionos.

Tabula Nr. 9

Pretepidēmijas pasākumu un infekcijas slimību epidemioloģiskās uzraudzības kvantitatīvie rādītāji 2019. gadā

Pasākums	Apjoms
Ārstniecības personu un laboratoriju steidzamo paziņojumu par infekcijas slimību gadījumiem reģistrācija	26071
Objektu skaits, kur veikta epidemioloģiskā izmeklēšana un organizēti pretepidēmijas pasākumi	18453
Reģistrēti un epidemioloģiski izmeklēti uzliesmojumi	701
Infekcijas slimnieku aptauja	9450
Kontaktpersonu noteikšana un aptaujas	14757
Ārstniecības personu informēšana par kontaktpersonām	2595
Kontaktpersonu laboratoriskā pārbaude	1111
Vides paraugu laboratoriskā pārbaude	473
Ērču paraugu izmeklēšana ērču encefalīta vīrusa, borēliju un ērlihiju noteikšanai	76 puli (380 ērces) un 120 individuālas ērces

Tabula nr. 10

Imunizācijas koordinēšanas kvantitatīvie rādītāji 2019. gadā

Pasākums	Apjoms
Izvērtēti un apkopotī vakcinācijas iestāžu vakcīnu pasūtījumi un pārskati par vakcīnu izlietojumu	15141
Zāļu lieltirgotavām noformēti vakcīnu pasūtījumi, t.sk. papildus pasūtījumi	720
Izvērtēti un apkopotī ārstniecības iestāžu "Pārskati par Imunizācijas valsts programmas ietvaros vakcinētām personām"	1 349
Bērniem nodrošināta valsts apmaksātā vakcinācija pret ērču encefalītu šīs slimības augsti endēmiskajās teritorijās (vakcināciju skaits)	12992
Vakcinācijas izraisīto komplikāciju epidemioloģiskā izmeklēšana	10

6. SPKC EIROPAS SOCIĀLĀ FONDA 9.2.4.2. PASĀKUMA PROJEKTS

Slimību profilakses un kontroles centrs 2017. gada 25. aprīlī parakstīja Vienošanos ar Centrālo finanšu līgumu aģentūru par Eiropas Savienības Eiropas Sociālā fonda projekta „Slimību profilakses un kontroles centra organizēti vietēja mēroga pasākumi sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei pašvaldībās” ieviešanu 9.2.4. specifiskā atbalsta mērķa „Uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, jo īpaši, nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem” 9.2.4.2. pasākuma „Pasākumi vietējās sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei” ietvaros.

Projekts tiek realizēts Aizputes, Babītes, Baldones, Dundagas, Durbes, Engures, Ērgļu, Garkalnes, Ikšķiles, Inčukalna, Krimuldas, Līgatnes, Lubānas, Mālpils, Mērsraga, Nīcas, Pārgaujas, Priekuļu, Salacgrīvas, Sējas, Tērvetes, Vaiņodes, Viļānu un Zilupes novadu pašvaldību iedzīvotājiem, jo īpaši teritoriālās, nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem.

Tika organizēti pasākumi:

1.Par fiziskām aktivitātēm:

- izglītojoši un praktiski vingrošanas vai nūjošanas pasākumu kopumi iedzīvotājiem vecākiem par 54 gadiem;
- izglītojošu nodarbību (pasākumu) kopums bērniem fiziskās sagatavotības stiprināšanai un pareizas elpošanas tehnikas apguvei;
- pasākumi visu vecuma grupu iedzīvotājiem fizisko aktivitāšu veicināšanai un paaudžu saliedētībai.

2.Par veselīgā uztura principiem:

- izglītojošās rotaļu nodarbības pirmsskolas izglītības iestāžu un vispārējo izglītības iestāžu sākumskolas klašu (5–8 gadus veci bērni) izglītojamajiem par veselīga uztura pamatprincipiem;
- praktiskas nodarbības par veselīgu, garšīgu, ekonomisku un radošu ēdienu pagatavošanu;
- izglītojošs pasākums „Veselīga uztura olimpiāde” vispārējo izglītības iestāžu 3.–4. klašu skolēniem par veselīga un sabalansēta uztura jautājumiem.

3.Par seksuālo un reproduktīvo veselību:

- izglītojošo nodarbību (pasākumu) kopumi skolēniem par seksuālās un reproduktīvās veselības jautājumiem.;
- izglītojošs pasākums sievietēm par sievietes reproduktīvās veselības jautājumiem.

4.Par psihisko veselību:

- lekcijas par psihisko veselību un tās veicināšanu;
- nodarbību (pasākumu) kopums bērniem un pusaudžiem (7.–9. klase) par pozitīvas savstarpējās komunikācijas veidošanu un konfliktu risināšanu ģirgāšanās profilaksei.

5.Par atkarību mazināšanu:

- seminārs par bērnu un pusaudžu atkarību izraisošo vielu lietošanas un procesu atkarības pazīmju agrīnu atpazīšanu, profilaksi un palīdzības iespējām;
- izglītojošu nodarbību (pasākumu) kopums pusaudžiem (8.–9. klase) par smēķēšanas, alkoholisko dzērienu un narkotiku lietošanas kaitīgo ietekmi un sekām.

6.Slimību profilakses pasākumi:

- izglītojošu pasākumu kopums („Veselības grupa”) iedzīvotāju veselības izglītības veicināšanai un veselības paradumu maiņai, ietverot arī mērījumu veikšanu sirds un asinsvadu slimību riska faktoru noteikšanai (ķermeņa masas indeksa, asinsspiediena, glikozes, holesterīna līmeņu ekspresdiagnostika).

7. SPKC STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

1. Tika nodrošināta dalība vairāku ES projektu realizācijā:
  - 1.1. dalība Eiropas Komisijas līdzfinansētajā Vienotas rīcības projektā par vakcināciju;
  - 1.2. dalība Eiropas Komisijas līdzfinansētajā Vienotas rīcības projektā garīgajā veselībā un labklājībā, darba pakotnē „Vienota rīcība pret depresiju, ietverot rīcību pašnāvību profilaksei” – projekts Nr. 2012 2202 „Uz pieprasījumiem balstīta rīcība pret depresiju, iekļaujot rīcību pašnāvību profilaksei.” (MH-WB);
  - 1.3. dalība Eiropas Komisijas līdzfinansētajā Vienotās rīcības projektā par uzturu un fizisko aktivitāti, darba pakotnēs „Izplatīšana”, „Novērtēšana” un „Veselīgas vides caur integrētām pieejām” – projekts Nr.677063 "Vienotā rīcība par uzturu un fiziskajām aktivitātēm" (JANPA);
  - 1.4. Dalība Eiropas Komisijas Strukturālo reformu atbalsta programmas 2017.–2020. atbalstītā projektā (*Grant Agreement: SRSS/S2019/035*) „Atbalsts pacienta ziņotās pieredzes pasākumu izstrādei veselības sistēmas darbības novērtēšanai Latvijā”, nodrošinot projekta operatīvās darba grupas darbību un projekta uzdevumu realizāciju;
  - 1.5. Dalība Eiropas Komisijas līdzfinansētajā projektā „Vienotā rīcība par veselības informāciju, virzoties uz ilgtspējīgu ES veselības informācijas sistēmu, kas atbalsta valsts zināšanu, veselības pētniecības un politikas veidošanu” (*Joint Action on Health Information towards a sustainable EU health information system that supports country knowledge, health research and policy-making*). (*Grant Agreement Number: 801553 – InfAct – HP-JA-2017*);
  - 1.6. Dalība Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centra uzturētajā Eiropas Informācijas tīklā par narkotikām un narkomāniju (Reitox) atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2006.gada 12.decembra Regulai (EK) Nr. 1920/2006 par Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centru un atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2017. gada 15. novembra Regulai (ES) 2017/2101, ar ko groza Regulu (EK) Nr. 1920/2006 attiecībā uz informācijas apmaiņu, agrīnās brīdināšanas sistēmu un riska novērtēšanu saistībā ar jaunām psihoaktīvām vielām (turpmāk – regula 2017/2101);
2. Starptautiskās sadarbības jomā SPKC nodrošināja:
  - 2.1. Informācijas apmaiņu ar Eiropas Savienības Agrās brīdināšanas un reaģēšanas sistēmu (EWRS), izskatot kopumā 306 ES dalībvalstu ziņojumus un komentārus par situāciju Eiropā un pasaulē;
  - 2.2. Eiropas epidemioloģiskās izlūkošanas un informācijas sistēmas (EPIS) kontaktpunkta funkcijas un starptautiskās epidemioloģiskās situācijas izvērtēšana;
  - 2.3. epidemioloģiskās uzraudzības fokālā punkta funkcija Latvijā, piedaloties ECDC TESSy jeb Eiropas uzraudzības sistēmas (The European Surveillance System) datu bāzes uzturēšanā; nodrošināta datu atbilstības pārbaude, datu pārstrāde atbilstoši TESSy kodēto lielumu un formāta prasībām, un ievadīšana TESSy sistēmā atbilstoši ECDC datu pieprasījuma kalendāram;
  - 2.4. dalību Ziemeļu dimensijas Sabiedrības veselības un sociālās labklājības partnerības (NDPHS) ekspertu un Alkohola un citu vielu lietošanas ierobežošanas un Cietumu veselības ekspertu darba grupās
  - 2.5. dalību Starptautiskā skolēnu veselības paradumu pētījuma (*Health Behaviour in School-Aged Children (HBSC) Study*) koordinācijas padomē un pētījuma tematiskajās darba grupās;
  - 2.6. dalību PVO Eiropas bērnu aptaukošanās pārraudzības iniciatīvas (*WHO European Child Obesity Surveillance Initiative (COSI)*) starptautiskajā koordinācijas komitejā;
  - 2.7. Informācijas apmaiņas darbs Eiropas galveno zobārstu padomē (CECDO), kā arī dalība ES prezidējošo valstu organizētajās CMO, CDO un CNO sanāksmēs.

- 2.8. Valsts specializētā centra funkciju dalībai Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centra uzturētajā Eiropas informācijas tīklā par narkotikām un narkomāniju (Reitox);
- 2.9. Latvijas pārstāvniecību Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centra Eiropas slimību profilakses un kontroles centra administratīvajās valdēs.

8. SPKC KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

SPKC ārējā komunikācija tiek organizēta, atbilstoši iestādes mērķiem, uzdevumiem un funkcijām, informējot sabiedrību par SPKC kompetencē esošajiem jautājumiem. Tāpat SPKC sniedz informāciju un sadarbojas ar profesionālajām asociācijām, biedrībām u.c. nevalstiskajām organizācijām, kā arī citām valsts un pašvaldības mēroga iestādēm.

SPKC komunikācijā ar sabiedrību galveno lomu ieņem informācijas skaidrošana – atbilžu sniegšana uz konkrētiem iedzīvotāju un masu mediju jautājumiem par veselības veicināšanu un slimību profilaksi, kā arī epidemioloģiskās uzraudzības datiem u.c. sabiedrības veselības rādītājiem.

Lai gan lielākā daļa informācijas par SPKC darbu kopumā un aktualitātēm tiek ievietota SPKC mājaslapā www.spkc.gov.lv, arvien vairāk SPKC izmanto arī sociālo tīklu kontus. SPKC pārvalda kontus piecās platformās – www.draugiem.lv, www.facebook.com, www.twitter.com, www.instagram.com, un www.youtube.com. Sociālie tīkli sniedz papildus iespējas veiksmīgāk realizēt SPKC funkcijas, kas attiecas gan uz infekcijas slimību izplatības ierobežošanu, gan veselības veicināšanas pasākumu realizēšanu.

SPKC ikdienā sadarbojas ar masu mediju pārstāvjiem, veicinot korektas informācijas par SPKC kompetencē esošajiem jautājumiem atspoguļošanu plašsaziņas līdzekļos. Pārskata periodā SPKC speciālisti sniedza vairāk, kā 267 intervijas un rakstiskas atbildes, SPKC viedokļi televīzijām, radio, drukātajiem medijiem latviešu, krievu un angļu valodās. Kopējā publicitāte 2019.gadā sasniedza 9941 publikācijas dažādos mediju segmentos.

Pārskata periodā tika organizētas arī citas sabiedrības informēšanas aktivitātes, t.sk. SPKC speciālistu dalība preses konferencēs par infekcijas un neinfekciju slimību izplatību un profilaksi, organizētas ekspertu diskusijas tiešraidēs.

9. SPKC 2020. GADA PLĀNOTIE PASĀKUMI

Nozīmīgākās SPKC aktualitātes un plānotie veicamie uzdevumi 2020. gadā:

- Piedalīties ESF darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.4. specifiskā atbalsta mērķa „Uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, jo īpaši nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem” 9.2.4.1. pasākuma „Kompleksi veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi” un 9.2.4.2. pasākuma „Pasākumi vietējās sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei” īstenošanā.
- Sniegt metodisko un informatīvo atbalstu VM ESF projekta 9.2.4.1. pasākuma „Kompleksi veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi” plānoto pētījumu īstenošanā.
- Turpināt darbu NVD projekta „Veselības tīklu attīstības vadlīniju un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrāde un ieviešana prioritāro veselības jomu ietvaros” realizēšanā – bērnu psihiatrijas jomā izstrādāto klīnisko algoritmu, klīnisko ceļu un indikatoru saskaņošana un publicēšana mājaslapā.
- Nodrošināt Nacionālā veselīgo pašvaldību tīkla darbību un Nacionālā Veselību veicinošo skolu tīkla darbību.
- Organizēt izglītojošus pasākumus, sabiedrības informēšanas kampaņas un sagatavot informatīvus materiālus, tai skaitā izglītojošus video par veselības veicināšanas jautājumiem. Turpināt HIV profilakses pasākumu organizēšanu.
- Turpināt pilnveidot Veselības statistikas datubāzē pieejamo informāciju par iedzīvotāju veselību, mātes un bērna veselību, veselības aprūpi, mirstību, iedzīvotāju veselību ietekmējošiem paradumiem, veselības aprūpes iznākumu un pacientu drošību.
- Turpināt darbu veselības aprūpes kvalitātes un pacientu drošības rādītāju sistēmas izveidei.
- Sagatavot Latvijas statistisko reģionu veselības profilu.
- Organizēt pētījuma veikšanu ESCAPE projekta ietvaros par narkotiku atlieku analīzi izlietotajās šļircēs un atkārtota pētījuma veikšanu par narkotiku līmeni notekūdeņos.
- Organizēt un koordinēt Latvijas iedzīvotāju (vecumā no 15 līdz 74 gadiem) veselību ietekmējošo paradumu pētījuma 2020. gada aptaujas procesu.
- Sagatavot un publicēt mājas lapā pētījuma „Atkarību izraisošo vielu lietošanas paradumi un tendences skolēnu vidū. ESPAD-2019” gala ziņojumu.
- Sagatavot tematiskās faktu lapas par Starptautiskā jauniešu smēķēšanas pētījuma 2018./2019.māc.gada aptaujas un Latvijas iedzīvotāju (vecumā no 15 līdz 74 gadiem) veselību ietekmējošo paradumu pētījuma 2018. gada aptaujas datiem.
- Sagatavot divus tematiskos ziņojumus atkarību jomā un ziņojumu par iedzīvotāju psihisko veselību.
- Sagatavot publikāciju „Latvijas veselības aprūpes statistikas gadagrāmata 2019”.
- Nodrošināt Eiropas Komisijas Strukturālo reformu atbalsta programmas 2017.–2020. atbalstītā projekta Nr.SRSS/S2019/035 „Atbalsts pacienta ziņotās pieredzes pasākumu izstrādei veselības sistēmas darbības novērtēšanai Latvijā” realizāciju.
- SPKC kompetences ietvaros, sadarbībā ar NVD un ārstniecības iestādēm turpināt darbu pie Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistra funkcionalitātes nodrošināšanas Veselības informācijas sistēmā, lai uzlabotu no Veselības informācijas sistēmas saņemto datu kvalitāti un pilnīgumu.
- Turpināt īstenot vienotu politiku infekcijas slimību uzraudzības un profilakses jomā, lai mazinātu Latvijas iedzīvotāju saslimstību ar infekcijas slimībām.

- Pilnveidot infekcijas slimību profilakses un kontroles sistēmu, t.sk.:
  - izstrādāt priekšlikumus grozījumiem Epidemioloģiskās drošības likumam;
  - sagatavot priekšlikumus grozījumiem normatīvajā aktā par pieaugušo vakcinācijas aptveres pret difteriju iekļaušanu darba kvalitātes kritērijos un laboratoriskiem izmeklējumiem;
  - izstrādāt priekšlikumus rekomendācijām ārstniecības iestāžu asins kabinetiem, VADC, asins sagatavošanas nodaļām un citiem asins transplantācijā iesaistītajiem darbiniekiem par laboratorisko izmeklējumu interpretāciju un informācijas sniegšanu;
  - piedalīties priekšlikumu izstrādē par tuberkulozes diagnostikas kārtību;
  - izstrādāt priekšlikumus grozījumiem normatīvajos aktos par jauna HIV infekcijas un AIDS saslimšanas gadījumu reģistra izveidošanu un tehnisko risinājumu;
  - sagatavot vakcīnu un šīrču iepirkuma projektu 2020.-2021. gadam.

- Koordinēt un veicināt valsts politikas īstenošanu imunizācijas jomā, t.sk.:
  - turpināt sabiedrības izglītošanu un pilnveidot ārstniecības personu zināšanas par infekcijas slimību profilakses pasākumiem, t.sk. par imunizāciju;
  - koordinēt bērnu vakcināciju pret ērcu encefalītu augsti endēmiskajās teritorijās.

- Turpināt sadarbību ar Eiropas Slimību profilakses un kontroles centru, Pasaules Veselības organizāciju, Eiropas Komisiju epidemioloģiskās uzraudzības, agrās brīdināšanas un reaģēšanas jomā.

- Turpināt piedalīties Eiropas Komisijas līdzfinansētajos Vienotās rīcības projektos:
  - Vienotā rīcība par veselības informāciju;
  - Vienotā rīcība vakcinācijas jomā.

- Piedalīties Ziemeļu dimensijas Sabiedrības veselības un sociālās labklājības partnerības (NDPHS) ekspertu grupas darbā.

- Piedalīties Starptautiskā skolēnu veselības paradumu pētījuma koordinācijas padomē, PVO Eiropas bērnu aptaukošanās pārraudzības iniciatīvas starptautiskajā koordinācijas komitejā, Eiropas galveno zobārstu padomē (CECDO), Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centra uzturētajā Eiropas informācijas tīklā par narkotikām un narkomāniju (Reitox), Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centra Eiropas slimību profilakses un kontroles centra administratīvajās valdēs, kā arī citos sadarbība projektos un iniciatīvās.

- Piedalīties valsts organizētās iniciatīvās un projektos Covid-19 pandēmijas un tās seku mazināšanai.